

AmmatINVALINNAOHJAUS TYÖNTEKIJÖITÄ JA SIVISTYNEITÄ KANSALAISIA KASVATTAMASSA

Koulutuksen kysyntä kasvoi voimakkaasti 1950- ja 1960-luvulla. Sivistyksen, tiedon ja taitojen jano näkyi paitsi uusien oppikoulujen perustamisena ja entisten laajentumisena, myös muodollisen ammatillisen koulutuksen yleistymisenä. Sekä yleissivistävälle koulutukselle että ammatilliselle koulutukselle oli suuri kysyntä. Tarvetta lisäsivät muodollisen koulutuksen kasvava arvostus ja suurten ikäluokkien varttuminen nuoriksi aikuisiksi. Samaan aikaan Suomen elinkeino- ja ammattirakenne muuttuivat nopeasti: sodasta selvinnyt, maatalouteen nojaava valtio kehittyi palveluyhteiskunnan kynnykselle.

Esityksessäni käsittelen tätä koulutuksellista murrosta nuorille suunnatun ammatINVALINNAOHJAUksen näkökulmasta. Rinnakkaiskoulujärjestelmä oli suunnannut nuoret kahdelle eri polulle jo 10–11-vuotiaina, ja käsittelen erityisesti kansakoulun jatkuoluokkia ja kansalaiskoulua käyville tytöille ja pojille annettua ammatINVALINNAOHJAUSTA. AmmatINVALINNAOHJAUS oli nostettu esiin työväilytyslaissa 1930-luvun puolivälissä. Ohjaustarve nähtiin polttavimpana Helsingissä, jossa toiminta aloitettiin jo ennen sotia. Sotien jälkeen toiminta säännöllistyi ja vakiintui; henkilökohtaista ammatINVALINNAOHJAUSTA tarjottiin kansakoulun jatkuoluokkalaisille kevästä 1947 lähtien. 1950-luvun aikana myös muun muassa Tampereella, Hyvinkäällä ja Turussa työväilytystoimistot aloittivat ammatINVALINNAOHJAUksen.

AmmatINVALINTAOPPikirjat olivat nuorille sekä heitä ohjaaville opettajille ja ammatINVALINTAPSYKOLOGEILLE yksi tärkeimpiä tiedonlähteitä ammattien maailmaa. Esittelen ammatINVALINNAOHJAUksen kehittymistä muun muassa 1930–50-luvuilla julkaistujen ammatINVALINTAA käsittelevien oppikirjojen kautta.

AmmatINVALINNAOHJAUksen tavoitteet liittyivät sekä yksilöiden auttamiseen että koko yhteiskunnan kehityksen suuntaamiseen, sillä ”nuorison toimittaminen työhön voi määräävästi vaikuttaa asianomaisen henkilön koko tulevaisuuteen ja yhteiskunta työväilytyksen avulla voi tehokkaasti vaikuttaa nuoren työvoiman jakautumiseen yhteiskunnan todellisten tarpeiden mukaan.”¹

AmmatINVALINTAOPPikirjat korostivat voimakkaasti ammattitaidon hankkimisen merkitystä ja esittivät työnteon keskeisimpänä osana ihmisen elämää. Koulutuksen ja työnteon oli tarkoitus sekä kasvattaa ammattitaitoinen työntekijä että koulua hänestä sivistynyt, oman paikkansa tunteva kansalainen. Eri vuosikymmenillä julkaistut ammatINVALINTAOPPikirjat heijastelevat elinkeinorakenteen muutosta: maaseutuelinkeinojen ihannoinnista siirryttiin teollisuusammattien monipuoliseen kuvaukseen. Oppikirjojen avulla esittelen nuorille tytöille ja pojille tarjoutuneita koulutusvaihtoehtoja ja niitä sukupuolittuneita ihanteita, joihin heitä kasvatettiin.

---

¹ Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta 1937, 226*. Helsingin kaupungin tilastotoimisto, 1937.